پرونده — تحکیم خانواده و تکریم سالمندان

محبوبه قربانی

حجت‌الاسلام دکتر سیدحسین خادمیان، استاد حوزه و دانشگاه:

خانواده‌های سست و کارتنی حاصل شعارزدگی در ازدواج‌های امروزی است

«زندگی نباید شعاری باشد، باید یک شاخصه کلی در زندگی مهندسی، تدبیر کرد تا بتوان مسائل اصلی و فرعی را با آن پیش برد.» حجت‌الاسلام دکتر سیدحسین خادمیان، استاد حوزه و دانشگاه با بیان این عبارات معتقد است، وعده‌های زندگی باید توأم با پذیرش همه تبعات آن باشد، در غیر این صورت زندگی روی پایه‌های سست و توخالی تشکیل می‌شود. او بعد از توصیه به تشکیل زندگی مشترک، فرزندآوری و تعدد فرزند را نیز از جمله موارد مؤثر در تحکیم خانواده می‌داند و می‌گوید: «اینکه بعضی خانواده‌ها به بهانه تربیت و مشکلات اقتصادی، رو به تک فرزندی یا جایگزینی با حیوانات می‌برند، پشیمانی‌شان را در میانسالی و کهنسالی رقم می‌زنند. زمانی که دیگر فرصت جبران نیست و باید روزها و شب‌ها را در تنهایی و خاموشی به سر ببرند.» گفت‌وگوی زیر با حجت‌الاسلام خادمیان است که در ادامه می‌خوانید.

برای داشتن یک خانواده سالم و متعادل چه موارد و شاخصه‌هایی را باید لحاظ کرد؟

زندگی نباید شعاری باشد. در توضیح باید گفت هر فرد باید در فضای زندگی‌اش یک شاخصه کلی را مهندسی، تدبیر و تعریف کند، سپس مقوله ازدواج را ذیل آن مورد بررسی قرار دهد که بتوان بعضی مسائل اصلی و فرعی را پیش ببرد. اینکه گفته می‌شود من دانشمند خواهم شد، خانه‌دار خواهم شد و نان را به راحتی سر سفره خواهم برد، در مقام شعار خوب است، اما در عمل باید دید می‌توان از عهده آن برآمد یا خیر. کسی که آرزوی دانشمند شدن دارد این آرزو در مقام شعار خوب است، اما باید در خودش تحمل سختی‌های دانشمندشدن را هم ببیند.

شعار تکرار چیزی است که انسان آن را خوب فرض کرده یا در نظر دیگران خوب دانسته و حالا می‌خواهد از این طریق به آنها نزدیک شود، به همین دلیل شعار می‌دهد. با این تعریف، انسان‌ها باید مراقب باشند ازدواج‌شان حالت شعاری نگیرد، اما در قالب ازدواج‌های امروز حتی انتخاب زوج یا زوجه شعارهایی از روی ...

راه برون رفت از این غلط ازدواج چیست؟

خانواده خوب خانواده‌ای است که با معیارها و شاخصه‌های صحیح مذهبی، عقلانی و اخلاقی شکل بگیرد نه با شعار. اینکه امروز می‌بینیم آمار طلاق رو به افزایش است، یک علت آن شروع زندگی شعاری در سایه اختلاف فرهنگی است.

... با شعار و آرزوهای مشترک‌شان را آغاز کرده‌اند، نتیجه‌اش جز طلاق نخواهد بود چون نتوانسته‌اند فرهنگ یکدیگر را هضم کرده و بپذیرند.

... یکسری فطریات دارد و یکسری متغیرات. پیام این حرف آن است که باید فطریات یا ثابتات را نگه داریم و متغیرات را با آن معنا و تنظیم کنیم و شکست زمانی اتفاق می‌افتد که این دو موضوع در زندگی ...

... خانواده است. بنابراین توصیه می‌شود برای داشتن خانواده‌ای مستحکم و استوار به همان اصل فطرت‌مان که فرزندآوری است، برگردیم. ما شخصیت‌هایی بزرگ مانند آیت‌الله سیدمحسن حکیم را داشته‌ایم که ۱۸ فرزند داشتند و هر کدام از آنها یا پزشک بودند یا مجتهد و چند پسرشان نیز در جنگ به شهادت رسیدند. پس این تفکر که هرچه تعداد فرزندان کمتر باشد، خانواده استوارتر و تربیت فرزندان سهل‌تر است، معقولانه نیست و تفکری اشتباه است. برعکس تعداد فرزندان در تحکیم خانواده بسیار تأثیرگذار است. چه بسا خانواده‌هایی که به خاطر تک‌فرزندی مشکلات روحی و روانی ...

به نظر شما، دوران پیری و سالمندی افرادی که ازدواج موفق داشته و دارای تعداد فرزند بوده‌اند، چگونه رقم زده می‌شود؟

صحبت از جایگزین کردید. اشاره‌ای به کسانی که خانواده‌هایی که با پذیرش یک حیوان سعی می‌کنند نیازهای شان را برطرف کنند، به نظر شما جایگزینی فرزند با موجود زنده‌ای غیر از انسان اقناع‌کننده است و به فرد آرامش می‌دهد؟

تک‌فرزندی یا به تعبیر بهتر ناتمام فرزندی در خانواده چه پیامدهایی دارد؟

حسین گل‌محمدی

کارشناسان از راهکارهای تحکیم خانواده و تکریم سالمندان می‌گویند

خانواده ایرانی اصیل و دوست‌داشتنی

به‌رغم آنکه سال‌هاست مفهوم خانواده و هویت و ساختار آن در جهان غرب و حتی بسیاری از کشورهای شرقی دچار استحاله شده، اما این مهم‌ترین نهاد جامعه در کشور ما همچنان اصالت و کارکردهای خود را حفظ کرده است. بر همین سیاق و بنا بر اهمیت خانواده در فرهنگ ایرانی - اسلامی از سال ۱۳۸۶ روز ۲۵ ذی‌الحجه هر سال به عنوان روز خانواده و تکریم بازنشستگان در تقویم رسمی کشور درج شد. روزی که آیه «هَل اَتی» سوره «الإنسان» در آن نازل شده است و این آیه به خانواده و استحکام پایه‌های آن می‌پردازد و تشویق به صبر و انفاق از مهم‌ترین موضوعاتی است که در آن بیان می‌شود؛ در عین حال احترام به سالمندان به عنوان یکی از ارزش‌های اصلی جامعه ما در این روز مورد تأکید قرار می‌گیرد، یعنی با وجودی که ۱۵ ماه می به عنوان روز جهانی خانواده نامگذاری شده است، جایگاه ویژه این نهاد در ایران اسلامی، ما را بر آن داشته تا در تقویم ملی یک روز مهم دینی را به آن اختصاص دهیم. با این وجود با توجه به تغییرات سبک زندگی ناشی از هجمه فرهنگ غرب از طریق فناوری‌های ارتباطی، امروزه آسیب‌هایی خانواده اصیل ایرانی را تهدید می‌کند که مقابله با آن نیاز به تبیین و روشنگری دارد. شاید لازم باشد بار دیگر تصویر خانواده سالم و متعادل، اصیل و دوست داشتنی ایرانی را که به خوبی پاسخگوی نیازهای اعضای خود اعم از فرزندان و والدین و به‌ویژه سالمندان و بازنشستگان است، با هر شیوه‌ای که اثرگذار است به نمایش بگذاریم تا فراموش نکنیم چه سرمایه فرهنگی و اجتماعی ارزشمندی داریم؛ سرمایه‌ای که امروزه بسیاری از کشورها در روند مدرنیته، آن را از دست داده‌اند و نگاهی حسرت‌بار به آن دارند. قدر خانواده ایرانی را بدانی!

نیره ساری

مرجان میرزایی، دکترای روانشناسی و سلامت:

باور کلیشه‌ای «سالمند نمی‌تواند» را از ذهن‌ها حذف کنیم

به اعتقاد مدیر مرکز آموزشی، توانبخشی و رفاهی سالمندان یادگار به طور کلی دوران بازنشستگی همانگونه که می‌تواند دورانی باشد که فرد را به سمت گوشه‌گیرتر شدن ببرد به همان اندازه می‌تواند فرد را به سمت فعال‌تر شدن ببرد. مرجان ...

وی تأکید می‌کند: اگر قرار باشد مسافرتی برنامه‌ریزی شود باید محدودیت‌های حرکتی آنها در نظر گرفته شود و مکان اسکان را مناسب‌سازی شده با مشکلات یک سالمند در نظر گرفت تا سالمند با خیال آسوده از سفر خود استفاده کند و نگران این نباشد که سلامت ...

استفاده از بازی‌های فکری و حرکتی ساده

دادن مسئولیت‌های ساده

تشویق کردن برای یادگیری مهارت جدید

ضرورت ارتباط با همسالان و برخورداری از تفریح

سالمندی می‌تواند دوره‌ای درخشان و جدید در زندگی افراد باشد و کسانی که به خاطر مشغله و مسئولیت اجتماعی و فرزندان سال‌ها زمان کمتری برای رسیدگی به خود داشتند در دوره سالمندی زمان طلایی برای رسیدن به علایق و آرزوهایشان دارند، پس باید این امکان را برای آنها فراهم کنیم

دوران پویایی و فعالیت بیشتر اما سالمندی

ایجاد حس امنیت و مرور خاطرات و تجارب

داشتن برنامه مدون برای سالمندی

تعریف شما از خانواده سالم و متعادل چیست؟

خانواده گرم‌ترین جای دنیاست، همین!

خانواده واحد اجتماعی است که با ازدواج مرد و زن به قصد تحقق برخی اهداف و منافع مشترک شکل می‌گیرد و با آمدن فرزندان کامل می‌شود. در اصل یک اجتماع کوچک است که هم رهبر دارد و هم وزیر، هم بزرگ دارد هم کوچک و همه آنها باید به نظرات هم احترام بگذارند و در پی این احترام آرامش حاکم شود. این یکی از تعاریف علمی خانواده است، اما گویا هر فردی از اجتماع با توجه به نیازهایش نگاه و تعریف خود را از خانواده دارد. در پاسخ به این سؤال که «خانواده را چطور تعریف می‌کنید؟» و «خانواده خوب و سالم و متعادل از نگاه شما چه ویژگی‌هایی دارد؟» پاسخ‌هایی که در ادامه می‌آید را از مخاطبان شنیدیم.

خانواده را چطور تعریف می‌کنید؟

سعیده ۳۶ ساله می‌گوید: «خانواده مکانی برای گرفتن انرژی و آرامش است. جایی که غم‌ها فراموش شود و به لب لبخند بنشیند.»

ولی تعبیر کبری از خانواده خیلی زیبا بود. این دختر دانشجو خانواده را به پازلی تشبیه کرد که با ازدواج شکل می‌گیرد و با آمدن فرزندان کامل می‌شود.

رضا هم بیان می‌کند: «خانواده محلی است که هر وقت از کار و درس خسته شدی اولین پناهگاهت می‌شود.»

کامران ۳۵ ساله مجرد است. او خانواده را اینطور تعریف می‌کند: «خانواده یعنی من، پدر و مادر؛ همین جامعه کوچک که در این جامعه ...

... هستند که مرا حمایت می‌کنند و در همه اتفاقات سخت کنارم هستند و مرا کمک می‌کنند.»

زهرا ۳۲ ساله بیان می‌کند: «خانواده، یعنی خانه ما. هیچ وقت تنها غذا نخورده‌ام و تنها تفریح نرفته‌ام. شاید با دوستانم بیرون بروم و مسافرت، اما بهترین زمان‌ها چه در مسافرت و چه در خانه زمان‌هایی است که پدر و مادرم کنارم نشسته‌اند، می‌گویند و می‌خندند.»

حمید ۲۱ سال دارد و در تعریف خانواده می‌گوید: «خانواده یعنی وقتی گشنه و تشنه شدی، آب و غذا در آن فراهم باشد. فکر نکنید فقط شکم را می‌بینم. من چند سالی است، پدرم را از دست داده‌ام. دوست دارم غذا و آب را کنار گرمای مادر بخورم. بله، خانواده، یعنی گرمای وجود پدر و مادر.»

فرانک ۲۸ ساله کارمند است و می‌افزاید: «خانواده، یعنی محلی که وقتی وارد آن می‌شوی با دیدن افراد حاضر در آن ذوق می‌کنی و وقتی می‌خواهی آن را ترک کنی دلت برای آنها تنگ شود.»

سپهر ۱۲ ساله نیز می‌گوید: «خانواده یعنی پدر و مادرم که همه عشق من هستند.»

وقتی از نهال هفت ساله پرسیدم خانواده را می‌شناسی؟ همین‌طور مرا نگاه کرد و گفت، یعنی چی؟ گفتم تا حالا این کلمه را نشنیده‌ای. گفت بابام رو می‌گی یا مامانم را؟ به او خنده‌ای کردم و گفتم: «آره عزیزم. به همراه این برادر زیبایی که بغل مادرت است، با آنها کیف کن و خوش بگذران.»

خانواده خوب، سالم و متعادل چه ویژگی‌هایی دارد؟

در روال زندگی با افراد مختلفی روبه‌رو هستیم که هر کدام یک مدل تربیت دارند. اخلاق و روحیات‌شان بستگی به خلقیات خانوادگی‌شان دارد. کسی که خوب درس می‌خواند، خوب حرف می‌زند و خوب رفتار می‌کند، نشان از تربیت خانواده‌اش دارد و بالعکس اگر با فردی مواجه ...

مریم ۲۵ ساله: خانواده، یعنی در آن وجود گرم پدر و مادر احساس شود. چقدر دلم برای آنهایی که از این نعمت محروم هستند، می‌سوزد. ولی باید هر طور شده کانون خانواده را گرم نگه داشت. وگرنه نمی‌شود آینده کسی را که خانواده نداشته، حدس زد. به نظر من خانواده گرم‌ترین جای دنیاست و از هر سرمایه‌ای می‌توان به آن پناه برد

پروین ۴۲ ساله: خانواده سالم، خانواده‌ای است که در آن زورگویی نباشد. البته در خانواده یک مرجع قدرت لازم است تا بتواند اعضای خانواده، کارها و امورات را رهبری و هدایت کند. به شرطی که همه اعضا خانواده او را مورد تأیید و پذیرش قرار دهند

حجت‌الاسلام علیرضا فرهنگ*

تکریم سالمندان احترام به پیامبران خانواده و فامیل است

این نگاه متعالی پیامبر(ص) که فرمود: برکت همراه سالخوردگان است در مقابل نگاه کسانی است که سالخوردگان را مایه سختی و چه بسا مانع خوشی خود دانسته و با اندک مشکلی آنان را به خانه سالمندان سپرده و خود را از مسیر خدمت به آنان محروم می‌کنند

نگاه‌مان را به سالمندان عوض کنیم

اگر دنبال این می‌گردید که زندگی پر از خیر و برکتی را تجربه کنید باید نگاه خود را به سرمایه‌های زندگی‌تان که سالخوردگان هستند عوض کنید. در واقع این نگاه متعالی پیامبر(ص) که فرمود برکت همراه سالخوردگان است در مقابل نگاه کسانی است که سالخوردگان را مایه سختی و چه بسا مانع خوشی خود دانسته و با اندک مشکلی آنان را به خانه سالمندان سپرده و خود را از مسیر خدمت به آنان محروم می‌کنند، در حالی که سالمندان کوله باری از تجربه و مهربانی هستند که در این سن می‌شود از آنان به خوبی استفاده کرد. پس همه چیز به نوع نگاه ما به این نعمت‌های بی‌بدیل زندگی برمی‌گردد.

نگاه پیامبر گونه به سالمندان

... و فروتنی و حفظ جایگاه ارزشی آنان خاموش می‌شود، از این رو حضرت فرمودند: مَنْ عَرَفَ فَضْلَ شَيْخٍ كَبِيرٍ فَوَقَّرَهُ لِسِنِّهِ- آمَنَهُ اللَّهُ مِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ- وَ قَالَ مِنْ تَعْظِيمِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِجْلَالُ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُؤْمِنِ، یعنی هر کسی به سالخورده‌ای به خاطر سنش احترام کند در واقع آتش جهنم را بر خود خاموش کرده و احترام به سالخورده تعظیم جایگاه خداست.

به کجا چنین شتابان؟

متأسفانه بسیاری از ما فراموش می‌کنیم که زمانی سیراب از محبت‌های بی‌دریغ پدران و مادرانی بودیم که یک لحظه رنج ما را نمی‌توانستند تحمل کنند؛ آنان که با ما گریان می‌شدند و با خوشحالی ما شادمان ...

* کارشناس مذهبی و سبک زندگی